

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

5. పంచమః సర్గః - భవనవిచయః

|| భవనవిచయః ||

తతః స మధ్యం గతమంశుమంతం జ్యోత్స్నా వితానం మహదుద్యమంతమ్ |
దదర్శ భీమాన్ద్రివి భానుమంతం గోష్ఠే వృషం మత్తమివ భ్రమంతమ్ || 1 ||

లోకస్య పాపాని వినాశయంతం మహోదధిం చాపి సమేధయంతమ్ |
భూతాని సర్వాణి విరాజయంతం దదర్శ శీతాంశుమథాభియాంతమ్ || 2 ||

యా భాతి లక్ష్మీర్భువి మందరస్థా తథా ప్రదోషేషు చ సాగరస్థా |
తథైవ తోయేషు చ పుష్కరస్థా రరాజ సా చారునిశాకరస్థా || 3 ||

హంసో యథా రాజతపంజరస్థః సింహో యథా మందరకందరస్థః |
వీరో యథా గర్వితకుంజరస్థ శ్చంద్రోఽపి బభ్రాజ తథాంబరస్థః || 4 ||

స్థితః కకుద్దానివ తీక్ష్ణశృంగో మహాచలః శ్వేత ఇవోచ్ఛశృంగః |
హస్తీవ జాంబూనదబద్ధశృంగో రరాజ చంద్రః పరిపూర్ణశృంగః || 5 ||

వినష్టశీతాంబుతుషారపంకో మహాగ్రహగ్రాహవినష్టపంకః |
ప్రకాశలక్ష్మ్యాశ్రయనిర్మలాంకో రరాజ చంద్రో భగవాన్ శశాంకః || 6 ||

శిలాతలం ప్రాప్య యథా మృగేంద్రో మహారణం ప్రాప్య యథా గజేంద్రః |
రాజ్యం సమాసాద్య యథా నరేంద్ర స్తథా ప్రకాశో విరరాజ చంద్రః || 7 ||

ప్రకాశచంద్రోదయనష్టదోషః ప్రవృద్ధరక్షః పిశితాశదోషః |
రామాభిరామేరితచిత్తదోషః స్వర్గప్రకాశో భగవాన్ ప్రదోషః || 8 ||

తంత్రీస్సనాః కర్ణసుఖాః ప్రవృత్తాః స్వపంతి నార్యః పతిభిః సువృత్తాః |
నక్తంచరాశ్చాపి తథా ప్రవృత్తాః విహర్తుమత్యద్భుతరౌద్రవృత్తాః || 9 ||

మత్తప్రమత్తాని సమాకులాని రథాశ్చభద్రాసనసంకులాని |
వీరశ్రియా చాపి సమాకులాని దదర్శ భీమాన్ స కపిః కులాని || 10 ||

పరస్పరం చాధికమాక్షిపంత భుజాంశ్చ పీనానభినిక్షిపంతి |
మత్తప్రలాపానధికం క్షిపంతి మత్తాని చాన్యోన్యమధిక్షిపంతి || 11 ||

రక్షాంసి వక్షాంసి చ విక్షిపంతి గాత్రాణి కాంతాసు చ విక్షిపంతి |
రూపాణి చిత్రాణి చ విక్షిపంతి దృఢాని చాపాని చ విక్షిపంతి || 12 ||

దదర్శ కాంతాశ్చ సమాలభంత్య స్తథాఽపరాస్తత్ర పునః స్వపంత్యః |
సురూపవక్త్రాశ్చ తథా హసంత్యః క్రుద్ధాః పరాశ్చపి వినఃశ్యసంత్యః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

5. పంచమః సర్గః - భవనవిచయః

మహాగజైశ్చాపి తథా నదద్భిః సుపూజితైశ్చాపి తథా సుసద్భిః |
 రరాజ వీరైశ్చ వినిఃశ్వసద్భి ర్త్రదో భుజంగైరివ నిఃశ్వసద్భిః || 14 ||

బుద్ధిప్రధానాన్ రుచిరాభిధానాన్ సంశ్రద్ధధానాన్ జగతః ప్రధానాన్ |
 నానావిధానాన్ రుచిరాభిధానాన్ దదర్శ తస్యాం పురి యాతుధానాన్ || 15 ||

ననంద దృష్ట్వా స చ తాన్సురూపా న్నానాగుణానాత్మగుణానురూపాన్ |
 విద్యోతమానాన్ స తదానురూపాన్ దదర్శ కాంశ్చిచ్ఛ పునర్విరూపాన్ || 16 ||

తతో వరార్థాః సువిశుద్ధభావా స్తేషాం స్త్రియస్తత్ర మహానుభావాః |
 ప్రియేషు పానేషు చ సక్తభావా దదర్శ తారా ఇవ సుప్రభావాః || 17 ||

శ్రియా జ్వలంతస్తపయోపగూఢా నిశీఠకాలే రమణోపగూఢాః |
 దదర్శ కాశ్చిత్మమదోపగూఢా యథా విహంగాః కుసుమోపగూఢాః || 18 ||

అన్యః పునర్దర్శ్యతలోపవిష్టా స్తత్ర ప్రియాంకేషు సుఖోపవిష్టాః |
 భర్తుః ప్రియా ధర్మపరా నివిష్టా దదర్శ ధీమాన్తదనాభివిష్టాః || 19 ||

అప్రావృతాః కాంచనరాజివర్ణాః కాశ్చిత్పరార్థాస్తపనీయవర్ణాః |
 పునశ్చ కాశ్చిచ్ఛశలక్ష్మవర్ణాః కాంతప్రహీణా రుచిరాంగవర్ణాః || 20 ||

తతః ప్రియాన్మాప్య మనోభిరామాన్ సుప్రీతియుక్తాః ప్రసమీక్ష్వ రామాః |
 గృహేషు హృష్టాః పరమాభిరామాః హరిప్రవీరః స దదర్శ రామాః || 21 ||

చంద్రప్రకాశాశ్చ హి వక్త్రమాలా వక్త్రాక్షిపక్ష్మాశ్చ సునేత్రమాలాః |
 విభూషణానాం చ దదర్శ మాలాః శతపూదానామివ చారుమాలాః || 22 ||

న త్వేవ సీతాం పరమాభిజాతాం పథి స్థితే రాజకులే ప్రజాతామ్ |
 లతాం ప్రపుల్లామివ సాధుజాతాం దదర్శ తస్మిం మనసాఽభిజాతామ్ || 23 ||

సనాతనే వర్తన్తి సన్నివిష్టాం రామేక్షణాంతాం మదనాభివిష్టామ్ |
 భర్తుర్తనః శ్రీమదనుప్రవిష్టాం స్త్రీభ్యో వరాభ్యశ్చ సదా విశిష్టామ్ || 24 ||

ఉష్ణార్లితాం సానుసృతాస్త్రకంఠం పురా వరార్థోత్తమనిష్కకంఠమ్ |
 సుజాతపక్ష్మామభిరక్తకంఠం వనే ప్రన్యతామివ నీలకంఠమ్ || 25 ||

అవ్యక్తరేఖామివ చంద్రరేఖాం పాంసుప్రదిగ్గామివ హేమరేఖామ్ |
 క్షతప్రరూఢామివ బాణరేఖాం వాయుప్రభిన్నామివ మేఘరేఖామ్ || 26 ||

సీతామపశ్యన్తనుజేశ్వరస్య రామస్య పత్నీం వదతాం వరస్య |
 బభూవ దుఃఖాభిహతశ్చిరస్య ప్లవంగమో మంద ఇవాచిరస్య || 27 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచమః సర్గః || 5 ||